Dimmalætting

7 kr.

NR. 33 LEYGARDAGUR 20. MARS 1993. 116. ÁRGANGUR

FLOGFERÐA-SEÐLAR
Atlantic Airways
SAS
DANAIR
ICELANDAIR
TLF. 15900
- títt ferðasamband við útheimin!

Edmund Joensen um miðlinjuspurningin:

Ongar gitingar - hatta er alt satt!

- Eins og køtturin, ið roynir at skava út yvir sítt egna skarn, royna samgongupolitikarar at fjala egnu ógerðir sínar í marknatrætuni við bretar - landi og fólki til óbótaligt mein

Lesið samrøðu í blaðnum í dag

Fiskasølustjórin:

Samstarv altíð verið

- Vit vildu ikki hava, at Coldwater skuldi hava einkarætt uppá USA-marknaðin, men vit vildu gjarna samstarva, sigur Bjarti Mohr, stjóri á Føroya Fiskasølu

Vit skrivaðu í blaðnum seinasta leygardag, at Fiskasølan helst fór at biðja íslendsku sølufyritøkuna Coldwater um náði. Fiskasølustjórin segði í gjár við Dimmalætting, at tað ongantíð kann koma uppá tal at biðja um náði, tí samstarvið hevur ongantíð verið uppsagt.

Fiskasølan hevur ongantíð uppsagt samstarvið við Coldwater, men Fiskasølan uppsegði einkarættin, ið Coldwater hevði uppá allan USA marknaðin.

Vit vildu gjarna samstarva, men høvdu eisini onnur áhugamál við USA marknaðinum, sigur stjórin á Fiskasøluni.

Í løtuni er Fiskasølan í samráðingum við Coldwater, og talan er serliga um uppíkoku av 5 pund og blokki. Her stendur Coldwater eisini nógv sterkast á USA marknaðinum.

Okkara veiðimynstur er dominerað av upsa og kongafiski og ikki av toski og hýsu, so vit royna eisini at fáa teir at selja upsan.

Fiskasølan hevur roynt sjálv at selja á USA marknaðinum og t.d. alt hjá Lýnfrost er selt beinleiðis til USA. Kortini slepst ikki undan, at Coldwater hevur eina sterka støðu á amerikanska marknaðinum.

- Er møguleiki at fáa Coldwater at selja aðrar vørur á amerikanska marknaðinum?

- Vit royna í samráðingunum fyrst og fremst at strongja á við upsanum, men marknaðurin er trupul, tí útboðið er so stórt, so tað verður torført.

Bjarti Mohr, Fiskasølustjóri, sigur, at tað hevði hjálpt okkum ómetaliga væl í Føroyum, um upsin eisini slapp inn á amerikanska marknaðin.

Krøvini til góðskuna eru hørð og okkara virki eru kend fyri góðsku, og hetta eyðkenni muga vit ikki missa, sigur Fiskasølustjórin.

Hóast framleiðslan úr 4-5 virki, 5 pund, sum Bjarti Mohr vil ikki siga, um tað bleiv fleiri. Fiskasølan vil helst, at tað verða nakrar serstøk, ið framleiða ávísa vøru til ávísan kunda.

Fyrr framleiddu øll virkini til Coldwater og tað gjørdi, at tey fingu ógvuliga góðsku. Í dag eru tey ikki áhugaði at øll virkini framleiða, og tískil er ein avtala gjørd millum virkini okkum og Coldwater, hvør skal framleiða, sigur Bjarti Mohr.

D

Bjarti Mohr, Fiskasølustjóri: Samstarvið við Coldwater ongantíð slitið

Fiskimannafelagið og Reiðarafelagið fundaðust í gjár

Tá ið ... í gjár ... eina viðmerking frá formanninum í Føroya Fiskimannafelag, Óla Jacobsen, um støðuna hjá trolaraflotanum, var Óli ikki at finna. Hann var saman við øllum nevndini í Føroya Fiskimannafelag á fundi við Reiðarafelagið.

Tað eydnaðist okkum ikki at fáa vissu fyri hvat fundurin við Reiðarafelagið snúði seg um. Men ivaleyst hevur tað hangist saman við sáttmálan, sum herfyri varð longdur til einaferð í apríl mánað.

Gdm-

Dýr niðurgering

HVUSSU illa føroyska samfelagið hevur verið umsitið síðani vanlukkuárið 1975, tá føroyski javnaðarflokkurin slepti øllum politiskum skynsemi og gav seg í høslag við loysingarsinnaðu flokkarnar í eitt samstarv, sum hevur hildið nú í meiri enn tveir triðingar av farnu árunum síðani tá, kemur rættiliga til sjóndar, nú ið tey sera skakandi tølini verða almannakunngjørd, at arbeiðsloysisstuðningurin í ár kemur at verða tvífalt so stórur sum stuðulin til føroysku fiskivinnuna, sum er so illa fyri sum nakrantíð.

Fram til hetta árið miðskeiðis í halvtjerðsunum hevði verið sjón fyri søgn, hvussu væl Heimastýrislógin hevði gagnað føroyska samfelagnum, tá skilagott varð virkað undir henni og hon á skilagóðan hátt varð umsitin. Bert í einum valskeiði hevði tað tá eydnast loysingarhallu flokkunum í Føroyum at fylkjast so dánt, at teir skipaðu landsstýri, men sínamillum flokskljandur seinastu tíðina av skeiðinum forðaði fyri, at størvegis politisk vanlukka spurdist burturúr fyri føroyska samfelagið eftir hesa fylkingarroynd.

Øll hini árini hevði Sambandsflokkurin verið uppi í landsstýrunum, við skiftandi samansetingum, og øll árini høvdu fíggjarmál verið umsitin av landsstýrisumboðum úr Sambandsflokkinum.

Kortini munnu føroysku veljararnir hava látið seg tøla av tjóðskaparliga dramblætti loysingarhallu flokkanna, tí hesir fingu síðani í alt ov stóran mun stuðul veljaranna at halda Sambandsflokkin uttan fyri landsstýrisavirkan tey flestu av eftirfylgjandi so avgerandi árunum fyri lagnu Føroya lands og fólks.

Ótalmað lántøka uttanefrir til verkevni og tiltøk bæði á sjógvi og landi, antin tey áttu lívilíkindi ella ikki, varð loyvd, eftir øllum at døma einamest tí lántøkan skapti løtuvinnings vælferðarkenslu almenningsins og bráðfeingis flóð í landskassanum, nóg stóra eisini til útgjaring.

Farið varð undir eina miðvísa niðurgering av ríkisfelagsskapinum og Heimastýrislógini. Óneyðugar yvirtøkur av málum, sum ríkið og landsstýrið høvdu fíggjarligu og umsitingarligu ábyrgdina av í felag, vórðu framdar upp á gjøt, uttan at geva sær far um, at føroyska samfelagið einsamalt í fleiri førum stóð ikki undir hvørki fíggjarligu ella umsitingarligu byrðum av hesum málum sum frá leið.

Úrslitið sæst í dag, har klagað verður um óskil í almennu umsitingini, sum hóast hon er alt ov stór í mun til støddina og orku føroyska samfelagsins, kortini verður søgd at vera ov lítil á teim økjum, har klagað verður um.

Og nýggjasta skilaleysa yvirtøkan, ivasama málið um rættin í undirgrundini, hóttir nú við at gera enda á seinastu vónini um ognar- og nýtslurætt føroyinga av tjaldum sum sjónligum tilfeingi í og oman á munandi parti av hesi somu undirgrund okkara.

Dýrt hevur verið at látið niðurgeringarflokkar sitið í hásæti í Føroyum ov leingi.

Trolararnir liggja framvegis í havn

Útróðrarfelagið mælir landsstýrismanninum í fiskivinnumálum til ikki at slaka fyri trolaramonnunum

Nevndin í felagnum Trolskip, og útvaldi «trolbólkurin» var í gjár á fundi við landsstýrismannin í fiskivinnumálum, John Petersen. Tosað varð sjálvandi um støðuna hjá trolaraflotanum, men onki nágreiniligt er annars frætt frá fundinum.

Meðan megimparturin av trolaraflotanum liggur í havn, og bíðar eftir at onkur loysn verður funnin á bættisligu støðuni, teir meta seg vera í, geva alt fleiri onnur innan fiskivinnuna varð við seg.

Í gjár sendi Útróðrarfelagið skriv til landsstýrismannin í fiskivinnumálum, John Petersen, har heitt varð á landsstýrismannin og landsstýrið um ikki at slaka fyri trolaramonnunum. Og fleiri aðrar ábendingar eru komnar aðrastaðni frá ervum. Til dømis helt ein umboð at útróðrarmaður fyri í fundinum hjá Útvarpi Føroya fyri nakað dagin, at tað í veruleikanum var neyðugt at tríða uppáttur fleiri leiðir fyri trolveiði.

Skil á fiskirættindini

Trolaraskiparar, reiðarar og onnur, ið tengd eru at trolvinnum, eru ónøgd við ogreiðu fiskirættindini, og ikki minst við kassaskipanina. Mett verður, at alt ov nógvar leiðir kassar eru friðaðir. Og nú Fiskivinnunevndin gjørdi av at longja friðingina av *kassa 1* norðantyri og *kassa 4* vestanfyri Sandoynna, varð óvbøðið hjá trolaramonnum.

Stutt eftir tíðindini um at friðingin av *kassa 1* og *kassa 4* var longd, gjørdi trolaraflotin av at stevna inn á Havnina, tó at onkur fór í aðra havn. Og síðani hevur trolaraflotin ligið við bryggju og bíða. Bíða eftir at einhvør loysn fæst á málinum.

Fyri vikuna var nevndin í Trolskip og serligi «trolara»-bólkurin á fundi við landsstýrsmanninum í fiskivinnumálum, John Petersen, og við Fiskivinnunevndina. Endamálið var at kanna politikarar um svakaliga støðuna hjá trolarunum. Og í gjár vóru teir báðar nevndirnar so aftur á fundi við landsstýrismanninum í fiskivinnumálum, John Petersen. Men vit frættu einki frá fundinum, aðrenn blaðið fór til prentingar.

Hugarið er áhaldandi hjá Útróðrarfelagnum um ikki at taka krøvini hjá trolaramonnunum til eftirtektar, tað seinasta, ið hent er í «trolmálinum».

Gdm-

Tað var seinnapartin týsdagin, at stórur partur av føroyska trolaraflotanum stevndi inn á Havnina

Mynd: Dánjal Gregersen

Bátavanlukka á Akranesi:

3 fiskimenn druknaðu

Fórust við tveimum maskinbátum út fyri havnina

REYKJAVIK (Sverrir Þórðarson)

Mikudagurin gjørdist ein dapur dagur í býnum Akranesi, sum er nakað norðanfyri Reykjavík í Faxaflógvanum. Tá gingu tveir opnir maskinbátar burtur. Í øðrum bátnum vóru tveir menn, og í hinum ein. Allir tríggir druknaðu. Vanlukkan hendi beint úti fyri innsiglingina til havnalagið, tá bátarnir vóru á heimleið av útróðri úti í flógvanum, og kavaroksødn brast á.

Tíðliga mikumorgunin vóru fleiri opnir maskinbátar farnir til útróðrar av Akranesi í hampuligum veðri, sum ikki sá út til at broytast næstu tímarnar ...

STUDENTASKÚLIN
og HF-SKEIÐIÐ
Í EYSTUROY
Mint verður á
umsóknarfreistina
24. mars
(student og HF)
Sí annars lýsing inni í blaðnum

Byrjið eina góða útbúgving nú...
og verðið liðug/ur til jóla!
DKM
Postboks 233 - Jyllandsvej 15
2000 Frederiksberg - København

Edmund Joensen: – Tað er umráðandi, at vit í samráðingunum um miðlinjuna standa sterkir mótvegis bretum

Edmund Joensen um miðlinjuspurningin:

Bretar fingið tann fyrimun í marknasamráðingunum, at vátt er komið í reiðrið millum føroyingar og danir

– Hetta eru ongar gitingar, men alt samalt so satt so satt. Frágreiðing frá fundi millum Maritu Petersen løgmann og Poul Nyrup Rasmussen forsætisráðharra váttar tað, ein vildi ynskt ikki var satt. Men eins og kotturin, ið roynir at skava út yvir sítt egna skarn, royna samgongupolitikarar at fjala egnu ógerðir sínar í marknatrætuni við bretar – landi og fólki til óbótaligan skaða

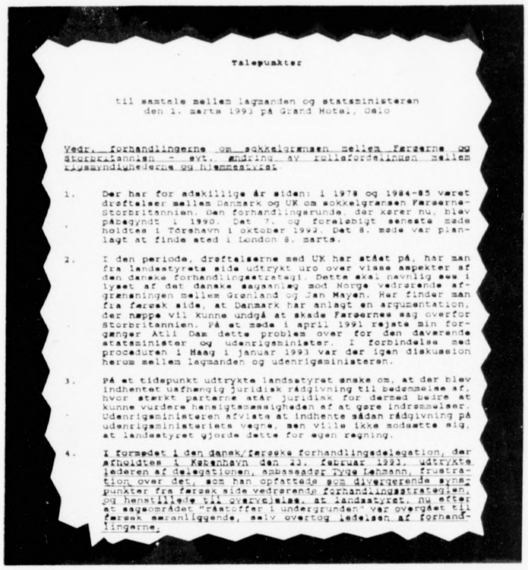

Talepunkter

til samtale mellem lagmanden og statsministeren
den 1. marts 1993 på Grand Hotel, Oslo

Vedr. forhandlingerne om sokkelgrænsen mellem Færøerne og Storbritannien – evt. ændring af rollefordelingen mellem rigsmyndighederne og hjemmestyret.

1. Der har for adskillige år siden: i 1978 og 1984-85 været drøftelser mellem Danmark og UK om sokkelgrænsen Færøerne-Storbritannien. Den forhandlingsrunde, der kører nu, blev påbegyndt i 1990. Det 7. og foreløbigt seneste møde holdtes i Tórshavn i oktober 1992. Det 8. møde var planlagt at finde sted i London 8. marts.

2. I den periode, drøftelserne med UK har stået på, har man fra landsstyrets side udtrykt uro over visse aspekter af den danske forhandlingsstrategi. Dette skal navnlig ses i lyset af det danske sagsanlæg mod Norge vedrørende afgrænsningen mellem Grønland og Jan Mayen. Her finder man fra færøsk side, at Danmark har anlagt en argumentation, der næppe vil kunne undgå at skade Færøernes sag overfor Storbritannien. På et møde i april 1991 rejste min forgænger Atli Dam dette problem over for den daværende statsminister og udenrigsminister. I forbindelse med proceduren i Haag i januar 1993 var der igen diskussion herom mellem lagmanden og udenrigsministeren.

3. På et tidspunkt udtrykte landsstyret ønske om, at der blev indhentet uafhængig juridisk rådgivning til bedømmelse af, hvor stærkt parterne står juridisk for dermed bedre at kunne vurdere hensigtsmæssigheden af at gøre indrømmelser. Udenrigsministeren afviste at indhente sådan rådgivning på udenrigsministeriets vegne, men ville ikke modsætte sig, at landsstyret gjorde dette for egen regning.

4. I formødet i den dansk/færøske forhandlingsdelegation, der afholdtes i København den 23. februar 1993, udtrykte lederen af delegationen, ambassadør Tyge Lehmann, frustration over det, som han opfattede som divergerende synspunkter fra færøsk side vedrørende forhandlingsstrategien, og henstillede til overvejelse, at landsstyret, nu efter at sagsområdet "råstoffer i undergrunden" var overgået til færøsk særanliggende, selv overtog ledelsen af forhandlingerne.

Innihaldið í frágreiðingini frá fundinum millum Maritu Petersen løgmann og Poul Nyrup Rasmussen (løgd marknaðarnevndini til kunningar) er so skelkandi, at formaður Sambandsfloksins, Edmund Joensen, ið eisini er marknaðarnevndarlimur, ikki ætlar sær at lata hana fara aftur við borðinum sum einki var hent. Alt bendir á, at landsstýrið – við Atla Dam undanfarna løgmanni á odda – hevur *provokerað* danska partin av felags samráðingarnevndini (Tyge Lehmann, formann) á ein slíkan hátt, at hann hevur hug at sleppa sær burtur

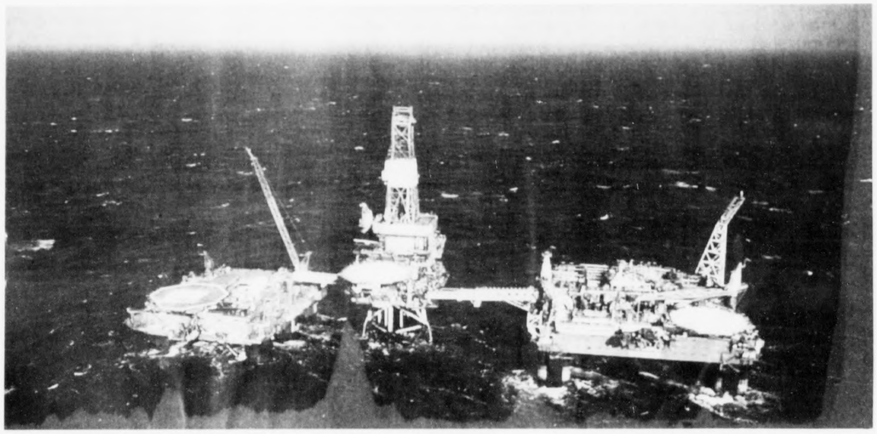

■ Marita Petersen segði við Sjónvarpið hoskvøldið og Tyge Lehmann við Sosialin í gjár, at fjølmiðlar áttu ikki at «gita» ov mikið í spurninginum um miðlinjuna millum Føroyar og Bretland. Tað ræður um at ganga spakuliga um hurðarnar og duga taktikk. Ikki er vert at lata bretar vita ov nógv. Tí teir fylgja væl við.

Hóast torført hevur verið at fáa viðkomandi heimildarfólk at úttala seg, er kortini greitt, at hald er í teimum tíðindum, sum borin eru fram seinastu dagarnar í sambandi við fundin millum landsstýrið og flokstórmenninar og snarferð løgmans og varaløgmans til Keypmannahavnar á fund við uttanríkisráðið.

Tað stendur púra greitt, at Tyge Lehmann, formaður í felagssamráðingarnevndini, hevur boðið sær at víkja fyri føroyskari samráðingarleiðslu. Hetta hevur hann latið ríkismyndugleikarnar í Danmark vita, og sum sendimaður í London, er hann teirra tænastumaður og hevur skyldu at greiða teimum frá øllum spurningum í viðurskiftum, sum viðvíkja diplomatiska sambandinum millum Bretland og Danmark. Og tað er alt, sum bendir á, at hann hevur verið undir trýsti í nevndini og av føroyskum politikarum sigur Edmund Joensen, formaður Sambandsfloksins.

Marita Petersen, løgmaður, og Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharri, høvdu fund um málið meðan norðurlandafundurin var í Oslo. Og innihaldið í frágreiðingini frá hesum fundi (Talepunkter til samtale mellem lagmanden og statsministeren den 1. marts 1993 på Grand Hotel, Oslo) var so skelkandi, at formaðurin í Sambandsflokkinum gjørdi av at senda løgmanni skrivliga áheitan um at fáa greiði á marknatrætuni millum bretar og føroyingar.

Vit hava í fjølmiðlunum fingið eina hóming um, at sitandi landsstýrið og samgonga eisini á hesum øki er við at reka okkum út í trupulleikar, sum truplir vera at fáa tamarhald á. Og skilji eg frágreiðingina frá fundinum millum løgmann og forsætisráðharran rætt, so hevur landsstýrið **provokerað** danska partin av felags samráðingarnevndini – Tyge Lehmann – á ein slíkan hátt, at hesin hevur hug at sleppa sær burtur og lata føroyingar taka leiðsluna í samráðingunum við bretar, sigur Edmund Joensen, sum í skundi hevur roynt at útvega sær upplýsingar um hetta álvarsama mál.

Alt, hann hevur fingið at vita, bendir á, at Tyge Lehmann, er ein sera dugnaligur og royndur maður í slíkum viðurskiftum, talan í hesum føri er um. Og tað hevur ómetaliga stóran týdning fyri okkum føroyingar, nú vit leita eftir øðrum vinnumøguleikum at bjarga okkum úr búskaparóførinum.

Kemur illa við

Edmund Joensen sigur, at Sambandsflokkurin er ikki eina løtu í iva um, at danska uttanríkisráðið í hesi søk hevur barist fyri okkara áhugamálum í marknatrætuni millum føroyingar og bretar.

Sera stóran dent leggja vit á, at samráðingarnar fara fram millum tvey ríki, sum eru limir í EF og ikki millum ein lítlan part av einum minni EF-ríki, sum enntá ikki er limur í EF, og ein av teimum størstu og tyngstu EF limunum, sigur Edmund Joensen og harmast um, at okkara fyrrandi, við undanfarna løgmanni á odda hava borið seg soleiðis at, at Tyge Lehmann helst vil sleppa frá at halda fram at virka fyri okkara áhugamálum.

Edmund Joensen sigur, at frágreiðingin frá fundinum millum Maritu Petersen og Poul Nyrup Rasmussen váttar tað, sum ein vildi ynskt ikki var satt, at bretar hava fingið tann fyrimun í samráðingunum, at vátt er komið í reiðrið millum danir og føroyingar.

Hetta er eftir mínum tykki at eitt **ófyrigeviligt** mistak – framt av sitandi landsstýri. Eitt mistak, sum kann føra til óbøtaligan skaða fyri alt okkara samfelag, sigur Edmund Joensen og vísir á, at umframt tað, at bretar gera sær dælt av, at teirra land er so nógv størri enn Føroyar, er trupulleikin tann, at føroyingar í seinastuni hava fingið so ómetaliga vánaligt umdømi úti í heimi.

Edmund Joensen sigur, at fjølmiðlarnir hava eitt vakið eyga, og teir hava ikki afturað seg úti í heimi at kunngera fólki, at føroyingar eru farnir á húsagang, at okkara umsiting ikki er før at umsita einfaldar útgjaldingar í almannamálum, og at hetta hevur elvt donum at broyta samarbeiðið við okkum.

Og tað, sum í seinastuni er borið fram í okkara fjølmiðlum um marknatrætuna millum føroyingar og bretar er alt ov satt. Men sum ikki einaferð royna samgongan og landsstýrið at kava út yvir ógerðirnar sum køttur skavar út yvir skarn, sigur Edmund Joensen.

Aftur um brekku

Edmund Joensen sigur, at eftir hansara tykki hevði tað verið eitt stórt mistak, um úrslitið verður tað, at bretar koma at tingast við eina samráðingarnevnd, har danir hava tikið seg aftur sum leiðarar og eisini í hesum føri hava givið føroyingar upp til skaða.

Úttan mun hvørjar føroyskar samráðingarmenn talan er um, má krevjast av okkara løgmanni, at skil fæst á hesum álvarsmáli. Alt annað kann koma okkum aftur um brekku – nógv hættisligari enn vit gruna, sigur hann.

Vitandi um, at tað ikki er lætt at umsita samfelag okkara sum eitt trotabúgv, og at tað tí er lætt bert at koma við atfinningum, hevur Edmund Joensen hetta positiva uppskot til løgmann: Lat Tyge Lehmann, sendiharra, fáa arbeiðshugin aftur og stimbra nýggja danska forsætisráðharran til at loysa hetta fyri okkum so týðandi mál.

Edmund Joensen heldur, at Poul Nyrup Rasmussen forsætisráðharri, møguliga kann biðja Niels Helveg Petersen, verandi uttanríkisráðharra, og Uffe Ellemann Jensen, fyrrverandi uttanríkisráðharra, vera sær til hjálpar. Tann seinni er sera væl kendur og væl umtóktur í Bretlandi.

Sum kunnugt hava danski Javnaðarflokkurin, Vinstri, Konservativi Fólkaflokkurin og Radikali Vinstri altíð arbeitt saman og altíð verið samdir, tá talan er um føroysk viðurskifti. Sum nýggjur løgmaður hevur Marita Petersen møguleika at tryggja, at hetta samarbeiði heldur fram, sigur Edmund Joensen.

pol

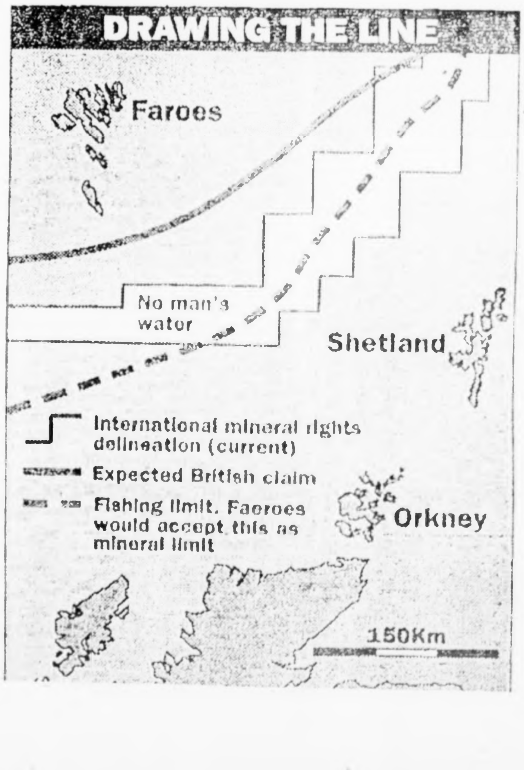

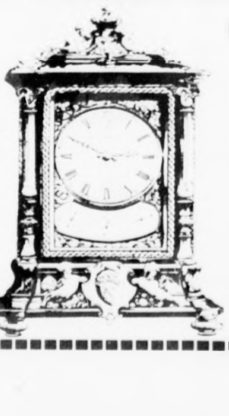

Er nakað galið... við urinum ella klokkuni?

So kom inn í Klokkuna, og lat okkum gera tað aftur, skjótt og væl.

Eisini umvæla vit prýðislutir av øllum slag.

Klokkan

Tín Úr- og Gullsmiður SMS Tlf. 10606